

یادداشت

زیست مدنی بدون سازمان حکمرانی ناممکن است

کورش الماسی

محقق و پژوهشگر

این موجز تلاشی است برای درک ریشه های جوامع پرچالشی که با رخدادهای مختلف روبه‌رو هستند. به عبارتی، درک این حقیقت تلخ که چرا برخی جوامع نمی‌توانند زیستی همراهِ با امنیت، آرامش، رفاه، امید، نشاط و... نسبی داشته باشند؟ از این‌رو، به منظور حصول درک فوق‌الذکر، باید به تبیین کلی، مختصر و کاربردی از دو مفهوم حکمرانی و ایدئولوژی پرداخت. به بیانی کلی و کاربردی وظیفه سازمان حکمرانی، مدیریت «نظام (ملی و جمعی) اتحاد شهروندان» تحت حمایت یک نظام سیاسی به منظور تهیه و تامین انواع نیازهای اولیه و ضروری (منافع جمعی/ملی) است. مدیریت تلاش انسان‌ها به معنی مدیریت امور اجتماعی و انسانی از طریق چیدمان، کنترل و هدایت برخی منابع انسانی، اجتماعی، مالی و طبیعی به منظور تحقق انواع اهداف اجتماعی و ملی است. به تعبیری سازمان حکمرانی تبلور خرد و اراده جمعی است. بنابراین، وجود مدنیت بدون سازمان حکمرانی امکان‌پذیر، قابل درک و تصور نیست. به تعبیری کاربردی سازمان حکمرانی و مدنیت دو روی یک سکه هستند. ایدئولوژی به کلی و کاربردی‌ترین بیان یک جهان‌بینی است. بدین معنی که حاملان یک ایدئولوژی خاص؛ جهان‌هستی، انسان و جامعه را به شکل خاص درک و تصور می‌کنند. نکته کاربردی در مورد جهان‌بینی (ایدئولوژی) اینکه یک جهان‌بینی، بستر و سرچشمه انواع راهکار، طرح‌ها و راهبردهایی است که نظام‌های سیاسی برای مدیریت کلان جامعه، تدبیر و اجرا می‌کنند. نکته بنیادی و کاملاً کاربردی اینکه مدیریت سیاسی(حکمرانی) تابع «زمان‌زنده(حال)» است. گذشته و آینده، زمان‌ها مرده یا به عبارتی، هیچ موجودیتی عینی ندارند. به عنوان مثال، آیا جهان‌بینی فضاوردان، جراح مغز و قلب، سازنده‌های وسایل الکترونیکی و روایت‌ها، روانشناسان و جامعه‌شناسان و... با افرادی که با شتر به سفرهای طولانی می‌رفتند، با شمشیر و نیزه می‌جنگیدند، در غار یا خانه‌های گلی زندگی می‌کردند، شهروندانی که جادوگران، رمالان و شیادان را حکیم می‌پنداشتند و... یکی است؟ حقیقت اجتناب‌ناپذیر این است که انسان، جامعه و محیط زیست طبیعی پدیده‌هایی زنده و در حال حرکت، تغییر و تکامل هستند. نکته مغفول مانده‌ای که منجر به سقوط همه ایدئولوژی‌های باستانی شده در زیر زمین کنایه‌ناخ تاریخ شد، عدم یا قطع(بعد از مدتی) ارتباط ایدئولوژی‌ها با زمان حال بود، چراکه ایدئولوژی تابع و برآیند شرایط عینی در یک زمان خاص است. از این رو، حکمرانی در جهان خرد و دانش‌بنیاد معاصر، مبتنی بر ایدئولوژی‌های غیر کاربردی و فراقزمانی، یک تناقض منطقی، عقلانی و... است. باطمینان و دقت اصول و روش‌های ریاضی و مکانیک می‌توان سر نوشت نامطلوب و اجتناب‌ناپذیر ساختارهای مدیریت کلان سیاسی(حکمرانی) مبتنی بر ایدئولوژی‌های قرون پیشین یا منفصل از زمان حال را پیش‌بینی کرد. بنابراین، منطقی می‌توان ادعا کرد که پدیده‌هایی چون مشکلات بسیار در خانواده‌ها به دلیل مشکلات مالی، خشم کنترل نشده اجتماعی و... برآیند قطع یا عدم ارتباط ایدئولوژی با زمان حال (تشخیص و درک محیط عینی) است. یک اصل اجتناب‌ناپذیر، منطقی و کاربردی که باید مورد توجه جدی صاحب‌منصبان و سیاست‌ورزان با هر هدف و منافع (ملی، فردی یا گروهی)، قرار بگیرد، اینکه «وجود و تداوم نهاد حکمرانی اجتناب‌ناپذیر است.» زیست مدنی بدون سازمان حکمرانی ناممکن و غیرقابل تصور است، اما جهان‌بینی سیاسی به ضرورت، لاجرم و صرف‌نظر از اهداف، اراده و نظرات برخی دلبستگان باید به‌رور رعایت شود.

نکته

احمد علیرضاییگی:

توقع داریم پلیس بتواند خود را در حد نام فراچار تقاددهد

یک عضو کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور با بیان اینکه باید رفتارهای نیروی انتظامی در بحرانی‌ترین شرایط کشور مورد توجه قرار گیرد گفت که تغییر ساختار نیروی انتظامی می‌تواند جلوی برخی هزینه‌های بی‌مورد را بگیرد. احمد علیرضاییگی در واکنش به بررسی شکایت پلیس از چهار نماینده مجلس در هیات نظارت بر رفتار نمایندگان، گفت: طرح موضوع در هیات نظارت یک وجه حقوقی دارد که نمایندگان به واسطه شکایت نیروی انتظامی به هیات نظارت فراخوانده شده‌اند پس دیگر نمی‌شود گفت که تنها بحث گلابیه مطرح بوده است. وی ادامه داد: بر اساس همین وجه حقوقی هیات نظارت نمایندگان را فرا خوانده است؛ مصلحت اقتضا می‌کند که این قضیه رفع و رجوع شده. این نماینده مجلس با نقد از عملکرد نیروی انتظامی در یک ماه گذشته بیان کرد: باید رفتارهای نیروی انتظامی در بحرانی‌ترین شرایط کشور مورد توجه قرار گیرد. زیرساخت نیروی انتظامی در حال حاضر به فراجا تغییر یافته و در دیف ارتش و سپاه قرار گرفته است اما هنوز سازوکارها و ساختارهای این نیرو متناسب با مأموریت و سازمان جدید ارتقا پیدا نکرده است و توقع داریم پلیس بتواند خود را در حد نام فراجا ارتقا دهد. تغییر ساختار نیروی انتظامی می‌تواند جلوی برخی هزینه‌های بی‌مورد را بگیرد. علیرضاییگی اضافه کرد: حتماً باید در نوع مدیریت و ساختارها تغییرات ایجاد شود. باید راهبرد سازمان به درستی تعریف شده و بر مبنای آن راهبرد مأموریت‌ها و اجزای آن تعریف شود. در این رابطه ستاد کل نقش تعیین کننده دارد، مجلس هم باید در نوع مواجهه نیروی انتظامی با مردم، رسانه‌ها و نمایندگان تاملی انجام دهد. وی ادامه داد: باید ستاد کل نیروهای مسلح در نوع مدیریت و ساختارهای نیروی انتظامی تجدید نظر کند. این عضو کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس گفت: الان شکایاتی از عملکرد مأموران نیروی انتظامی در یک ماه گذشته داریم از جمله خسارت به اموال مردم و اقدامات صورت گرفته در این ایام؛ اسناد و مدارک و تصاویر و مستندات در اختیار است.

دکتر بهمن آرمان در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

اعتراضات اخیر

نتیجه عدم توجه به هشدارهای

کارشناسان است

مسائل اقتصادی در شکل‌گیری اعتراضات اخیر تعیین‌کننده بود

اعتراضات اخیر نتیجه سال‌هایی بی‌تدبیری است

هاشمی و خاتمی از دانش‌نخبگان استفاده کردند

طبقه متوسط در ایران از بین رفته است

جامعه به دو گروه دارا و ندار تقسیم شده است

برخی بانسل جدید به شکلی بر خورد می‌کنند که متناسب امروز نیست

آرمان ملی – احسان انصاری: مسائل اقتصادی به چه میزان در شکل‌گیری اعتراضات اخیر نقش داشته و با توجه به شرایط موجود چه چشم‌اندازی پیش روی کشور قرار دارد؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوالات با دکتر بهمن آرمان، اقتصاددان گفت‌وگو کرده است. آرمان معتقد است: «برخی اصرار دارند همچنان به سیاست‌های اشتباه خود که در گذشته نتیجه نداده ادامه بدهند. ما باید پذیریم نسل جدید دارای دغدغه‌ها و نیازهایی است که با نیازهای دهه‌های گذشته تفاوت دارد. مشکلات اقتصادی به همراه برخی رویکردها و تصمیم‌گیری‌های اشتباه باعث به وجود آمدن اعتراضات اخیر در کشور شده است. البته رسانه‌های بیگانه نیز در بزرگنمایی این اتفاقات بی‌تأثیر نبوده‌اند. این در حالی است که برخی واقعیت‌های موجود را درک نمی‌کنند و تلاش می‌کنند به شکلی که دوست دارند وقایع اخیر را تحلیل کنند.» در ادامه حاصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

مسکن هستند. به همین دلیل باید عنوان کرد اعتراضات ریشه اقتصادی دارد و مسائل اقتصادی در شکل‌گیری این اعتراضات نقش داشته است. این در حالی است که در گذشته به آنها هشدارهای لازم داده شده است اما کسی به این هشدارها توجه نکرد.

چگونه می‌توان از تکرار این مسائل جلوگیری کرد؟

برخی اصرار دارند همچنان به سیاست‌های اشتباه خود که در گذشته نتیجه نداده ادامه بدهند. ما باید پذیریم نسل جدید دارای دغدغه‌ها و نیازهایی است که با نیازهای دهه‌های گذشته تفاوت دارد. مشکلات اقتصادی به همراه برخی رویکردها و تصمیم‌گیری‌های اشتباه اجتماعی باعث به وجود آمدن اعتراضات اخیر در کشور شده است. البته رسانه‌های بیگانه نیز در بزرگ‌نمایی این اتفاقات بی‌تأثیر نبوده‌اند. مجموعه بی‌تدبیری‌های داخلی به همراه تنش در روابط بین‌المللی باعث به وجود آمدن وضعیت کنونی در اقتصاد کشور شده است. در شرایط کنونی هنوز جمهوری اسلامی نتوانسته برجام را احیا کند که بتواند از موانع آن به سود حل مشکلات مردم استفاده کند. از سوی دیگر عدم استفاده از سوشیت و نداشتن ارتباط مستقیم اقتصادی با کشورهای خارجی باعث شده اقتصاد ایران در سال‌های اخیر با چالش‌های جدی در داخل و خارج از کشور مواجه شود. نکته دیگری که در این زمینه وجود دارد رویکردی است که ایران نسبت به روسیه در پیش گرفته که به سود منافع

باشد. این در حالی است که در شرایط کنونی بیشترین فشار روی کسانی قرار دارد که در زمینه علم و دانش فعالیت کرده‌اند. اگر به تاریخ توسعه در ایران توجه کنیم با سه دوره توسعه مواجه می‌شویم. مرحله نخست توسعه در ایران از سال ۱۳۰۶ آغاز شد و تا سال ۱۳۱۹ ادامه پیدا کرد. در طول این سال‌ها جنبش‌های جدایی طلب و خان‌بازی در ایران سرکوب شد. در زمان جنگ جهانی دوم و حمله متفقین به ایران توسعه در ایران به کمرافت واگر هم در برخی زمینه‌ها وجود داشت قابل توجه نبود. این وضعیت تا اوایل سال ۱۳۴۰ شمسی وجود داشت که در این سال‌ها فرایند توسعه تا سال ۱۳۵۶ شکل جدی‌تری به خود گرفت. دوره سوم اما پس از انقلاب و تاولت‌سازندگی بود که ایران یک جنگ هشت ساله را نیز پشت‌سر گذاشته بود. در این مقطع زمانی ایران به یک کارگاه بزرگ سازندگی تبدیل شده بود.

اگر به میزان بیکاری و تورم در این سال‌ها دقت کنیم متوجه می‌شویم که میزان بیکاری و تورم مانند شرایط امروز جامعه نبود. چرا بزرگم این که مسیر توسعه قرار داشت اما در دهه‌های بعدی با چالش‌های جدی در زمینه اقتصادی و بیکاری مواجه شد؟

آقای هاشمی و پس از ایشان آقای خاتمی همان فرمایش پیامبر اسلام(ص) را مبنای کار خود قرار داده بودند و به همین دلیل از صاحبان علم و دانش در زمینه‌های مختلف استفاده کردند. با این وجود در دولت احمدی‌نژاد بسیاری از افرادی که می‌توانستند به حل مشکلات کشور کمک کنند به دلایل سیاسی به حاشیه رانده شدند که این وضعیت آسیب زیادی به وضعیت مدیریت کشور وارد کرد. در چنین شرایطی تنها افراد خاصی می‌توانستند در سمت‌های تصمیم‌گیری و اجرایی حضور پیدا کنند. نمونه بارز این وضعیت را می‌توان در وعده‌هایی که دولت سیزدهم در زمینه ایجاد یک میلیون شغل در طول سال و ساخت یک میلیون مسکن مشاهده کرد که تاکنون هیچ کدام محقق نشده است. کار به جایی رسیده که آقای رستم قاسمی وزیر راه و شهرسازی عنوان می‌کند دولت بوجه کافی برای ساخت مسکن ندارد و به همین دلیل زمین به مردم می‌دهد که مردم خودشان مسکن بسازند. این در حالی است که مردم نمی‌توانند خانه بسازند و یا اگر بتوانند این کار را در حاشیه شهرهای بزرگ انجام می‌دهند. مانند وضعیتی که امروز در حاشیه شهر تهران به وجود آمده و بسیاری از مردم در این مناطق به دنبال ساخت

حجت الاسلام حسین سبحانی نیا:

منافع ملی ما بارویکر دولت آقای رئیسی بهتر تأمین می‌شود

همسایگان از تفاوت‌های برجسته بین دولت‌های دوازدهم و سیزدهم است. با وجود فشارهای زیاد غربی‌ها، دولت آقای رئیسی در مذاکرات برجامی موضع محکمی برای تأمین منافع ملی دارد. در واقع دادگاهی را در جریان مذاکرات شاهد نیستیم که طرف مقابل فکر کند هر چند بگوید باید عملی شود. این جابجایی سیاسی اصولگرا تأکید کرد: نگاه دولت آقای روحانی به سمت غرب بود اما دولت آقای رئیسی به سمت شرق و تقویت روابط با چین، هند و روسیه است. معتقدم منافع ملی ما در این مسیر بهتر تأمین می‌شود تا آن‌نگاهی که دولت قبل داشت.

فرارو

معامله عجیب روسیه و اروپا

گاز خطور در اروپا بی‌قیمت شد؟

پس از حمله روسیه به اوکراین تحریم‌های گسترده‌ای علیه روسیه اعمال شد و در مقابل این کشور دست به اقدامات تلافی‌جویانه علیه کشورهای اتحادیه اروپا زد و به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده منابع انرژی به‌ویژه تأمین‌کننده گاز اروپا ساکت ننشست و غرب را با کاهش و حتی قطع صادرات گاز تهدید کرد. با توجه به این موارد بسیاری از تحلیلگران پیش‌بینی کردند زمستان سختی برای اروپا خواهد بود. کارشناسان داخلی ایران نیز مکرراً کمبود شدید گاز در اروپا خبر دادند و مدعی شدند که زمستان ۲۰۲۲-۲۳، فصل بسیار سخت و سردی برای اروپا خواهد بود و کمبود گاز موجب بروز مشکلات فراوانی برای کشورهای اتحادیه اروپا خواهد شد و نمی‌توانند نیاز کشورهای عضو این اتحادیه را در زمینه گاز تأمین کنند در نتیجه این کشورها دچار انجماد خواهند شد و با توجه به شرایط اضطراری می‌توان از اروپاییان به عنوان طرف مهم مذاکرات برجامی امتیازات فراوانی گرفت. این در حالی است که برخی رسانه‌ها چند ماه پیش نوشتند: کارشناسان نزدیک به تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای نیز در اظهار نظرهای مختلف از انرژی و منابع گاز ایران به عنوان اهرمی در مذاکرات یاد کرده‌اند. کیهان، فارس و مهر، هر سه در مطالب مشابهی با «سرد و تاریک» توصیف کردن زمستان اروپا، اینگونه بیان کرده‌اند که اروپا نیازمند منابع ایران است و اگر این کشور به اصطلاح گاز می‌خواهد، باید به آمریکا فشار بیاورد که در مذاکرات ترمش مشارکت دهد. اما در روزهای اخیر اتفاق عجیبی در بازار جهانی رخ داد و ناگهان قیمت گاز به زیر صفر رسید و بدین‌سان تمام پیش‌بینی‌ها و خوش‌پنداری‌های مخالفان برجام و... را نقش بر آب کرد.

چرا پیش‌بینی‌ها درست از آب درنیامد؟

درباره چرایی درست از آب درنیامدن پیش‌بینی‌ها از زمستان سرد و سخت اروپا، سیدمهدی حسینی، کارشناس ارشد حوزه نفت و انرژی بر این باور است: در ماه‌های گذشته با جنگ روسیه و اوکراین، تحریم روسیه و تحریم ایران و نبود گازو نفت کشور به عنوان تأمین‌کننده بخشی از سبد انرژی دنیا در بازار جهانی مواجه بودیم؛ همچنین پیش‌بینی‌هایی که نسبت به کاهش بسیار شدید دما و سرد شدن هوا در کشورهای اروپایی می‌شد؛ اتفاق نیفتاد. معمولاً در اروپا و هم‌زمان با ماه اکتبر سرمای بسیار زیادی آغاز می‌شود اما امسال شرایط متفاوت شد. وی ادامه داد: از سوی دیگر بر اساس تحریم‌های اعمال شده؛ قرار بود روسیه به کلی انتقال گاز خود را قطع کند و در مقابل کشورهای عضو اتحادیه اروپا نیز تحریم‌های جدی اعمال کنند اما به عبارت بهتر این دو مساله به صورت کامل رخ نداد و اروپا برای دریافت گاز بیشتر؛ به ویژه در اواخر تابستان و به‌منظور ذخیره‌سازی، درها را باز گذاشت و دوبانک

مهم روسیه را تحریم نکرد و بدین‌صورت کار نقل و انتقال مالی با این کشور انجام شد. این شرایط سبب شد تا روسیه مطلقاً گاز خود را نیست و در مقابل کشورهای اروپایی مطلقاً این کشور را تحریم نکردند. بنابراین در این دوران ذخیره‌سازی‌های نسبتاً مفصل سوخت مورد نیاز کشورهای عضو اتحادیه اروپا برای فصل زمستان انجام شد. وی تصریح کرد: در این میان آلمان توانست، سوخت مورد نیاز جمعیت خود در فصل سرد را ذخیره کند. وی عنوان کرد: در شرایط فعلی هوا در آمریکا و اروپا آنچنان که باید سرد نشده و هم نتایج اقدامات صورت گرفته موثر نبوده، البته باید توجه داشت بازار انرژی همیشه پرتلاهی بوده و عکس‌العمل‌های این بازار بسیار تند و آنی است و هنگامی که تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌ها اشتباه از آب درمی‌آید این بازار بلافاصله عکس‌العمل‌های سنگین نشان می‌دهد. مشابه این شرایط را می‌توان در زمان شیوع کووید ۱۹ مشاهده کرد که ناگهان قیمت انرژی دچار نوسان شدید شد و حتی قیمت نفت دست‌تگراس متغی شد و شبیه آنچه امروز برای قیمت گاز رخ داده، در آن دوران اتفاق افتاد. این کارشناس حوزه نفت و انرژی تصریح کرد: بازار هیجانی انرژی هر از چندی چنین عکس‌العمل‌هایی را نشان می‌دهد. بنده درباره بازار گاز پیش‌بینی می‌کنم ادامه وضعیت سقوط آزاد نرخ‌ها در این بازار ادامه‌دار نخواهد بود و در روزها و هفته‌های آتی قیمت گاز دوباره در سطوحی که قبل از این اتفاق بوده، باز می‌گردد البته به به وضعیت دمای هوا و میزان سردی آن نیز توجه داشت. حسینی گفت: افزایش شدید قیمت‌ها در ماه‌های گذشته نیز ناشی از پیش‌بینی‌ها بود و نرخ‌ها کاذب بود و به نظر بنده در نهایت گاز قیمت متعادل خود را پیدا خواهد کرد.

